

Meditsiinidoktor Kaja Põlluste

Margus Lember – Tartu Ülikooli sisekliinik

21. mail 2007 kaitses Göteborgis Põhjamaade Rahvatervise Kõrgkoolis (*Nordic School of Public Health*) doktoriväitekirja rahvatervise erialal Tartu Ülikooli sisekliiniku teadur Kaja Põlluste. Töö „Tervishoiureformid Eestis – vastuvõetavus, rahulolu ja mõju rahva tervisele“ valmis Põhjamaade Rahvatervise Kõrgkooli tervishoiukorralduse professori Runo Axelssoni juhendamisel, töö oponendiks oli professor Göran Tomson Stockholmi Karolinska Instituudi rahvusvaheliste tervishoiusüsteemi-uuringute osakonnast.

Kaja Põlluste väitekirja põhineb seitsmel originaalartiklil. Töös keskenduti tervishoiureformis inimeste jaoks olulistele tulemustele: perearstisüsteemi vastuvõetavus elanikkonnale, tervishoiuteenuste kättesaadavus ja inimeste rahulolu osutatud teenustega; ravikindlustuse vastuvõetavus ja inimeste rahulolu kohustusliku ravikindlustusega ning muutused rahvatervise valdkonnas ja nende muutuste mõju rahva tervisele.

Tervishoiureformide analüüs näitas, et Eesti tervishoiusüsteem ei ole arenenud ühtlaselt. Suurimad

edusammud on toimunud tervishoiuvaldkonnas, kus nii perearstireformi kui ka ravikindlustuse rakendamise tulemusena on saadud positiivseid tulemusi. Muutused üldarstiabi korralduses on inimestele enamasti olnud vastuvõetavad ja rahulolu perearstidega on aasta-aastalt suurenenud. Üldarstiabi teenused on hästi kättesaadavad. Solidaarsuspõhimõtete rakendunud ravikindlustussüsteem tagab kõigile kindlustatutele tervishoiuteenuste kättesaadavuse ning ligikaudu pooled küsitletutest on olemasoleva süsteemiga rahul.

Oluliselt tagasihoidlikumad on saavutused rahvatervise valdkonnas, kus muutuste rakendamine eeldab pikaajalist planeerimist ja tervishoiusektori koostööd teiste valdkondadega. Vaatamata mitmete terviseriskide ennetamisele suunatud programmide ja projektide ellukutsumisele ei ole praeguse ni olulist paranemist rahva tervise näitajates toimunud. Suuremat edu on saavutatud nendes valdkondades, kus tervise edendamist ja tervisekasvatust on toetanud poliitilised otsused, tehes tervisevalikuma valiku inimesele lihtsamaks. See tõttu on oluline saavutada ühiskonnas kokkulepe, missugused väärtused on tervisepoliitika aluseks, ja seada pikaajalised tervisepoliitika eesmärgid.

Kaja Põlluste on sündinud 5. veebruaril 1967. aastal. Ta on lõpetanud Räpina Keskkooli ja 1990. aastal Tartu Ülikooli arstiteaduskonna. Kaja Põlluste töötas TÜ tervishoiu instituudis tervishoiukorralduse assistendi ja vanemassistendina aastatel 1990–2005. 1993. aastal alustas Kaja Põlluste õpinguid Põhjamaade Rahvatervise Kõrgkoolis Göteborgis. 1996. aastal sai ta diplomi ja 2000. aastal magistrakraadi rahvatervise erialal ning astus 2001. aastal samas koolis doktoriõppesse. Nimetatud õpingud toimusid Põhja- ja Baltimaade rahvatervise koolitusprogrammi

BRIMHEALTH raames. Aastatel 1999–2002 oli Kaja Põlluste ka BRIMHEALTHi Eesti koordinaatoriks, aastal 2002 kogu programmi rahvusvaheliseks koordinaatoriks. Alates 2005. aastast on ta

töötanud TÜ sisekliinikus teadurina. Kaja Põllustel on ilmunud kokku üle 70 publikatsiooni, sh 8 teaduspublikatsiooni rahvusvahelistes eelretsenseeritavates ajakirjades.

Margus.Lember@kliinikum.ee

D-vitamiini regulaarne tarbimine vähendab üldist suremust

Kirjanduses on rohkesti andmeid, mis kinnitavad, et D-vitamiini vähene sisaldus organismis seostub selliste eluohtlike haigustega nagu vähk, südameveresoonkonna haigused ja diabeet. Need haigused on 60–70%-l juhtudest surma põhjustajateks arenenud maade inimestel.

Autorid uurisid meditsiinikirjanduse andmebaasides refereeritud artikleid, kus randomiseeritud uuringutes püüti selgitada D-vitamiini preparaatide kasutamise ja inimeste tervises seisundi seoseid.

Kokku oli alates novembrist 2006 avaldatud 18 teemakohast sõltumatut randomiseeritud uuringut 57 300 osavõtjaga. Keskmise jälgimisperioodi neis uuringutes oli 5,7 aastat ja kokku oli registreeritud

4777 surmajuhtu. Uurimislustele oli ordineeritud 300–2000 toimeühikut D-vitamiini (keskmiselt 528 ühikut). D-vitamiini lisaks tarvitanud isikutel oli 25-hüdroksüvitamiin D sisaldus veres 1,4–5,2 korda suurem kui kontrollrühma vaatlusalustel. Ilmnes, et D-vitamiini lisaks tarbinud isikute üldine suremus oli 7% võrra väiksem.

Milline on suremuse seos D-vitamiini sisaldusega veres ja millises annuses on otstarbekas määrata D-vitamiini, jääb nendes uuringutes ebaselgeks ning need küsimused vajavad edasisi uuringuid.

Antier P, Gardini S. Vitamin D supplementation and total mortality. Arch Intern Med 2007;167:1730–7.

Marika Järveots – terviseteaduse magister

Tiit Haviko – TÜ traumatoloogia ja ortopeedia kliinik

14. juunil 2007 kaitses Tartu ülikooli rahvatervise kraadinõukogu ees terviseteaduse magistritööd Tartu Ülikooli Kliinikumi traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku ülemõde Marika Järveots. Väitekirj „Koksartroosiga patsientide elukvaliteedi ja toimetuleku hindamine enne ning kuus kuud pärast liigese endoproteesimist” valmis tervishoiu instituudis 2aastase magistriõppe käigus. Väitekirja juhendas traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku juhataja prof Tiit Haviko, oponentide seas sisekliiniku teadur rahvatervisedoktor Kaja Põlluste. Marika Järveotsale anti terviseteaduse magistriraad.

Uurimistöö eesmärgiks oli hinnata liigese endoproteesimise läbi teinud patsientide elukvaliteeti ja toimetulekut, võrrelda seda operatsioonieelse

seisundiga, kasutades uurimistööks koostatud küsimustikku. Hinnati valu vähenemist, puusaliigese funktsiooni ja liikumise ulatuse muutuseid, üldist füüsilise seisundi paranemist ning toimetulekut igapäevaste keskmist füüsilist koormust nõudvate tegevustega. Kuus kuud pärast puusaliigese endoproteesimist oli patsientide tervisest tulenev elukvaliteedi hinnang oluliselt parem kui enne operatsiooni. Olulisel määral paranemist täheldati valu, puusaliigese seisundi ja funktsiooni osas. Samuti olid patsientide füüsilise võimekuse määrad oluliselt paranenud. Esines märkimisväärne erinevus hinnangutes enne ning kuus kuud pärast puusaliigese endoproteesimist.

Marika Järveots on sündinud 1964. a, lõpetanud 1982. a. Tartu Meditsiinikooli. On töötanud med-õena ja vanemõena Tartu Linna Kliinilises Lastehaiglas, Tartu Linna Nakkushaiglas, Maarjamõisa Haigla II siseosakonnas. 1998. aastast on ta töötanud praeguses Tartu Ülikooli Kliinikumi traumatoloogia ja ortopeedia kliinikus, algul vastuvõtuosakonna vanemõena ja 2000. aastast kliiniku ülemõena. M. Järveots läbis 2001–2003 Tartu Meditsiinikoolis tasemeõppe õe erialal, omandades kutsekõrghariduse.

Marika Järveotsa iseloomustavad põhjalikud erialased teadmised õenduses ja rahvatervishoius, silmapaistvad organisatoorsed võimed ning nõudlikkus eelkõige iseenda suhtes. Marika Järveots on abielus, perekonnas kasvab kaks last.

tiit.haviko@kliinikum.ee